
GRÆNSEFORENINGENS POLITISKE STRATEGI 2007-2011

1. En verden i forandring

Efter Berlin-murens fald i november 1989 er det med stadig voksende tydelighed slået igennem, at globaliseringen er et levevilkår for os alle med politiske, økonomiske og kulturelle udfordringer.

Globaliseringen forandrer den verden, vi bevæger os i, men den forandrer også den måde, vi orienterer os på mentalt. Internettet, mobiltelefoni og i det hele taget mobile elektroniske platforme stimulerer en tænkning, hvor den enkelte servicebruger føler sig som en fri fugl uden behov for specifik kulturel og sproglig forankring.

Denne udviklings stærkeste kulturelle udfordring er, at den fremmer individualismen - forstået som det enkelte menneskes uafhængighed af traditionelle og snærende kulturelle bånd.

I en verden, hvor idéen om det frie valg har højeste prioritet, sammensætter det enkelte menneske selv sin identitet ud fra de valgmuligheder, der er på hylderne i det globale supermarked for livsværdier af social, kulturel og religiøs art.

2. En forening i forandring

Grænseforeningen må acceptere de her skitserede voldsomme forandringer som vilkår for vort arbejde. Globaliseringen er en politisk og økonomisk strategi - uden alternativ - for at fastholde velstand og forhåbentlig også velfærd i samfundet.

Foreningens indsats foregår inden for den del af det offentlige liv, hvor det er de kulturelle udfordringer, der skal besvares.

Vort svar skal være bidrag til, hvordan man kan være dansk på globaliseringens vilkår.

Dermed er det allerede sagt, at vi nok accepterer den globale påvirknings tilstedeværelse i kulturen, men det er vor opgave at være med til at give udviklingen perspektiv og dybde. Vi tror ikke på mennesket som en frit i luften svævende størrelse, der former sin egen identitet. Også i vor tid fødes mennesker på et konkret sted dybt præget af en ganske bestemt historie og en ganske bestemt kultur.

Hvis ikke verden skal bevæge sig mod det koldt ensrettede, bliver det afgørende, at mennesker er bevidste om, hvilken åndelig bagage de har med på den vanskelige rejse fra lokal basis over folkeligt tilholdssted til mellemfolkeligt samarbejde.

Det er vigtigt for det enkelte menneske, at en sådan bevidsthed udvikles. Det er vigtigt for dansk sprog og kulturs fortsatte trivsel. Også i "den globale landsby" gælder nemlig forfatteren Johannes V. Jensens ord, at kun den, der har fortiden stuvet op i lasten, kan have fragt ind i fremtiden.

Grænseforeningen er som bekendt sat i verden for at støtte danskheden i grænselandet, særligt syd for grænsen, og for at udbrede kendskabet til grænselandets forhold.

I de første 35-40 år af foreningens historie kunne vi med tryghed gå ud fra, at dette formål udløste bestemte associationer med tilhørende sympati i brede kredse af folket.

Sådan forholder det sig ikke længere. I det sidste halve århundrede er der sket et voldsomt hukommelsestab hos danskerne, når det drejer sig om den nære historie.

I offentligheden har Grænseforeningen derfor bevæget sig fra medvind over vindstille til måske ligefrem modvind.

Dybbøl-logoet, Agnes og Harald Slott-Møllers smukke arbejde fra 1920, er i denne forbindelse karakteristisk. I stedet for genkendelse udløser logoet i dag hyppigt et spørgsmålstejn hos beskueren.

Selv om der heldigvis nu kan mærkes en begyndende modbevægelse til kamp mod det historiske hukommelsestab, må Grænseforeningen usentimentalt se i øjnene, at dén folkelige bevidsthed om vort formål, der var en given ting, da foreningen blev stiftet - og endnu var det for 50 år siden - ikke længere eksisterer.

Dertil kommer yderligere, at i en tid hvor statsgrænserne i Europa konstant mister betydning, vil netop grænselandets særlige problematik forekomme mange mennesker uvedkommende. Informationer om danskheden i Sydslesvig vil hos normaldanskeren under 40-45 år højst udløse et høfligt nik.

For at den yngre og unge del af befolkningen skal opleve Grænseforeningens arbejdsfelt som vedkommende, må arbejdet placeres ind i en helt ny sammenhæng.

For det første skal vi gøre det tydeligt, at statsgrænsernes reducerede betydning medfører, at sindelagsgrænsen og sproggrænsen bliver så meget desto vigtigere for alle, der er interesserede i fortsat trivsel for dansk sprog, kultur og folkelighed. Hvormed vi netop er ved sidste del af foreningens formålsparagraf!

For det andet skal vi erkende, at vort særlige arbejdsfelt ikke længere med vægt kan præsenteres som enestående og derfor behandles isoleret. Det skal placeres ind i en større sammenhæng.

3. Fornyelse og tradition

For at Grænseforeningen kan få et blomstrende liv også i det 21. århundrede, må den politiske strategi derfor basere sig på FORNYELSE OG TRADITION.

Fornyelse ved at vi accepterer og i vort arbejde tager konsekvensen af, at vi bliver bundet stadig tættere sammen i et skæbnefællesskab i en verden, der konstant rykker nærmere.

Tradition ved at vi med størst mulig kraft fastholder og styrker idéen om et dansk folkeligt fællesskab, som på tværs af grænser er baseret på fælles sprog, kultur og værdier.

En sådan strategi på to ben kan ikke blot uden vanskeligheder forenes med formålsparagraffen. Nej, dobbeltstrategien er en nødvendighed, såfremt vi vil tage foreningens formål alvorligt.

Fornyelsen skal mærkes gennem betoningen af, at mindretalsbeskyttelse og kulturel mangfoldighed er en forudsætning for et demokratisk samarbejdende Europa. Udviklingen i det dansk-tyske grænseland er den vigtigste erfaring, Danmark har at bidrage med til den europæiske koncert, hvor med- og modspillet mellem flertal og mindretal i mangfoldige sammenhænge er afgørende for, om resultatet bliver harmoni eller konflikt.

Vi bør derfor støtte det danske mindretals bestræbelser på at placere sig i en europæisk sammenhæng og også se foreningens arbejde i dette perspektiv.

Traditionen skal fastholdes gennem vort arbejdes betoning af, at også i den globaliserede virkelighed gælder det som udgangspunkt, at "man må være nationalt rodfæstet i sit eget for at skønne på og respektere andres ret til det samme", som forfatteren Jørgen Bukdahl engang formulerede det.

Ret forstået er der således ikke nogen modsætning endelige spænding mellem fornyelse og tradition i Grænseforeningens politiske strategi. Der er tale om to sider af samme sag, som det er vor opgave at gøre til en hjertesag for endnu flere landsmænd - uanset bopæl - end tilfældet er i dag.

4. Konkrete tiltag

Den her skitserede politiske strategi for Grænseforeningens arbejde skal i de kommende år udmøntes i konkrete initiativer.

Det er hverken muligt eller ønskeligt forlods at give en fyldestgørende beskrivelse af alle foreningens vigtige arbejdsopgaver i perioden 2007-2011.

Dog kan det fastslås, at indsatsen over for skole- og uddannelsessystemet samt arbejdet med at forstærke foreningens kontakt til ungdommen har særlig prioritet. Men også de øvrige nedennævnte fem opgavefelter er så vigtige, at de skal fremhæves særskilt.

Skole- og uddannelsessystemet

Det er tvingende nødvendigt, at Grænseforeningen offensivt arbejder for, at mindretalsspørgsmål med særlig vægt på grænselandets problemstillinger bliver en del af det danske undervisningssystem fra grundskole til universitet.

Da opgaven stort set ikke varetages af andre, må arbejdet omfatte hele viften af tiltag fra fremstilling af undervisningsmaterialer over kurser for lærere på forskellige niveauer til etablering af konkrete møder mellem rigsdansk og sydslesvigsk ungdom. I den sidste forbindelse bør især mulighederne for at bruge efterskolerne som mødested for etablering af netværk på tværs af grænsen udnyttes.

Det er en forudsætning, for at denne del af Grænseforeningens opgave kan løftes, at der findes eksterne midler til finansiering af stillingen som pædagogisk konsulent, så den kan besættes i hele perioden 2007-2011.

Ungdommen

Det er en naturlig del af fornyelsen i arbejdet, at der så hurtigt, som det er fornuftigt, gennemførligt etableres en særlig ungdomsafdeling i Grænseforeningen.

Der skal gives plads til, at ungdomsafdelingen har egen formålsparagraf, som dog ikke kan være i konflikt med Grænseforeningens formål. Det vil også være naturligt at ungdomsafdelingen afspejler andre arrange-

ments- og organisationsformer end dem, der kendes fra de etablerede lokalforeninger og kredse. Der vil sandsynligvis blive tale om en løsere, mere netværksorienteret struktur.

Samtidig er det vigtigt at arbejde for en så tæt dialog som muligt mellem de etablerede foreninger og ungdomsafdelingen - til berigelse for begge parter.

Det må forventes, at afdelingen eller netværket netop vil betone det internationale aspekt kraftigt. Det gælder også i samarbejdet med den sydslesvigske ungdom, som i det hele taget er en væsentlig ressource, der bør bruges bedre end hidtil.

Hypptigt vil det være gennem en international dialog, at unge mennesker i dag opdager behovet for at blive bevidste om deres egne kulturelle rødder. Derfor bør arbejdet med at etablere initiativer, hvor rigsdansk og sydslesvigsk ungdom møder repræsentanter fra andre flertals- og mindretalsgrupper, fortsættes.

Samarbejdet med mindretallets organisationer

En af livsnerverne i Grænseforeningens arbejde er den personlige kontakt mellem foreningens medlemmer og landsmænd syd for grænsen. Uden en konstant og levende dialog fra menige medlemmer til styrelser svækkes motivationen for arbejdet.

Der er en mærkbar fare for, at de lokale kontakter sander til i mangel på fornyelse, og at kontakterne på organisationsplan fastholdes i et gennem mange år etableret mønster.

I samarbejde med mindretallets foreninger skal der derfor findes veje for at skabe ny energi i disse livsnødvendige kontakter. Enhver der har været engageret i Grænseforeningens arbejde i en periode ved, at det personlige møde med landsmænd syd for grænsen giver den egentlige drivkraft til at arbejde videre. Og måske har været afgørende for, at man overhovedet i sin tid meldte sig ind i Grænseforeningen!

Grænseforeningen som del af den offentlige debat

Det er en ofte hørt kritik - og selvkritik - at i betragtning af foreningens størrelse er Grænseforeningen forbausende usynlig i den offentlige debat. Det kunne jo være

ligeegyldigt, såfremt de synspunkter foreningen ønsker at fremme var almindeligt fremherskende. Men sådan forholder det sig ikke. Tænk blot på, at kendskabet til grænselandets forhold, som tidligere nævnt, er stærkt reduceret.

Vi skal derfor gøre langt kraftigere opmærksom på grænselandets hårdt tilkæmpede positive erfaringer med kulturmødets muligheder - erfaringer der har stor aktualitet både indadtil og udadtil.

Vi skal styrke indsatsen til gavn for dansk sprog og kultur.

Vi skal simpelthen gøre det almindeligt kendt, at Grænseforeningen er en stor landsdækkende organisation - og ikke en sønderjysk specialitet.

Grænseforeningen skal med andre ord udarbejde og gennemføre en egentlig pressestrategi, der skal sikre en langt kraftigere tilstedeværelse i offentligheden til gavn for de formål, foreningen er sat i verden for.

Grænseforeningen som et levende fællesskab

I den informationsbrochure, der blev præsenteret i sommeren 2006, byder foreningen interesserede "Velkommen til et levende fællesskab".

Den vigtigste interne opgave i de kommende år består i at sikre, at vi lever op til de smukke ord.

I januar 2006 startede en omfattende strukturdebat, som på Sendemandsmødet i oktober 2008 skal munde ud i en justering af Grænseforeningens struktur. Formålet er i højere grad at gøre foreningen i stand til effektivt at arbejde til fremme af vore formål.

Det vil kræve, at lokalforeninger og kredse har en sådan styrke, at den samlede aktivitet på landsplan kan leve op til mottoet om, at det virkelig er et levende fællesskab, vi tilbyder både gamle og nye medlemmer.

Det er foreningens basis - lokalforeningerne - der i høj grad skal løfte opgaven med at skabe det levende fællesskab, der er forudsætningen for, at nye medlemmer kan tiltrækkes. Derfor er det nødvendigt, at lokalforeningerne har en sådan størrelse, at der er mandskab til at klare udfordringerne.

For sekretariatet i København skal det være en hovedopgave at hjælpe og servicere lokalforeningernes folk i

dette uhyre vigtige arbejde så godt som overhovedet muligt.

Danmark var en gang kendt som "foreningernes land". I dag ved vi alle, at tendensen går den modsatte vej. Det er en kamp for stort set alle foreninger at skaffe nye medlemmer. De kommer ikke af sig selv. Vor tids mennesker skal både have at vide, der er noget at komme til og noget at komme efter.

Et af de vigtige elementer i samarbejdet mellem Grænseforeningens sekretariat og de lokale afdelinger er derfor at sikre målrettede aktiviteter for at hverve nye medlemmer. Der skal udarbejdes en egentlig hvervestrategi for Grænseforeningen. Både af hensyn til den folkelige opbakning bag den danske regerings støtte på omkring 400 millioner kroner årligt til det danske mindretals arbejde og af hensyn til energien i foreningens eget arbejde.

Opgaven er ikke umulig. Allerede nu kommer der 1500-1700 nye medlemmer hvert år. Denne opløftende kendsgerning overskygges imidlertid af, at vi hvert år mister 2500-2700 medlemmer. Langt de fleste ved naturlig afgang.

Behovet for en egentlig hvervestrategi er derfor indlysende, og en sådan strategi skal udarbejdes og gennemføres.

To aktiviteter, der er medvirkende til at give Grænseforeningen en væsentlig indtægt og et image i befolkningen er Dybbøldagen og Det sønderjyske Lotteri.

I begge tilfælde er der tale om vigtige elementer i foreningens årsrytme, som trænger til et hovedeftersyn for at undersøge, om ikke det er muligt at løfte opgaven endnu bedre, end vi allerede gør.

Netop denne ambition skal gennemsyre alle de initiativer, der tages med basis i foreningens politiske strategi 2007 - 2011: Ambitionen om at arbejde for opfyldelsen af Grænseforeningens formålsparagraf endnu bedre, end det allerede sker.

*Vedtaget af Grænseforeningens forretningsudvalg
8. december 2006*